

2015 – Ambassadör Wieslaw Tarkas besök i Uppsala

Ambassadör Wieslaw Tarkas besök i Uppsala

Svensk-Polska föreningen i Uppsala hade måndagen den 11 maj den stora förmånen att gästas av den nye ambassadören Wieslaw Tarka. Då kvällen sammanföll med det polska valet, kom ambassadörens tema för dagen att vara en resumé över det polska politiska landskapet.

I Polen sker presidentvalet i två omgångar om ingen av kandidaterna lyckas erövra egen majoritet redan i första omgången. I skrivande stund visar de preliminära resultaten att de två kandidaterna som går vidare till en andra valomgång är nuvarande president och till lika medborgarplattformens kandidat Bronislaw Komorowski (PO) och lag och rättvisas Andrzej Duda (PiS). Även om polackerna senare i höst går till ett parlamentsval, berättar ambassadör Wieslaw Tarka att det finns en anledning att begrunda det preliminära valresultatet.

För att kandidera till presidentämbetet i Polen krävs det att varje enskild kandidat har åtminstone 500 000 underskrifter. Då all annan finansiering av politiska partier än den som proportioneras ut från statskassan till de största partierna är förbjuden har många upplevt den rådande maktbalansen som konsoliderad. En av kritikerna till den nuvarande maktreproduktionen var den i tredje hand framröstade rockartisten Pawel Kukisz. En drivande fråga för Kukisz har varit en omdaning av det politiska valsystemet till ett som mer efterliknar det engelska. Valmannakretsar skulle enligt Kukisz vara ett sätt att decentralisera de demokratiska processerna. Det tycks som att Kukisz erövrade de ungas röster samt deras som upplever vissa förändringar likt höjningen av pensionsåldern till 67 år med stor skepsis. Det råder dock vissa tveksamheter kring det övriga elektoratet bakom Kukisz. Vad ambassadören tror är att den av de två kandidater som nu går vidare till en andra valomgång som lyckas först identifiera och senare erövra Kukisz elektorat också kommer att bli Polens kommande president.

Ambassadör Tarka beskrev också likheterna och skillnaderna mellan de båda kandidaterna och det polska politiska landskapet. I Polen finns det inget tydligt vänsteralternativ. De största partierna står antingen i mitten eller åt höger. Denna beskrivning gör sig i allra högsta grad gällande de två största partierna PO och PiS. Egentligen så är skillnaderna mellan partierna marginella enligt ambassadören. Båda partierna har sina rötter i solidaritetsrörelsen och har överlappande syn i de stora frågorna rörande privatisering, EU och Nato. Partierna har allt från en neutral till mycket positiv syn på kyrkans ställning i det polska samhället.

Skillnaden inträder då främst i mindre frågor och frågor som av hävd har en förankring i enskilda delar av det polska elektoratet. Komorowski beskrivs företräda en något hårdare linje gentemot Ryssland och har en uttalad ambition att stärka det polska försvaret. I Dudas parti finns det en vilja att säkra Polens gränser och skepsis mot vad som egentligen skedde vid Smolensk katastrofen. Båda kandidaterna beskriver sig själva som katoliker, även om ambassadören anser att Duda i det avseendet är mer i linje med en socialkonservativ politik. Som ett exempel nämns de båda kandidaternas skilda syn när det kommer till frågor rörande in vitro eller konstbefruktning som det också heter. Om Komorowski finner sitt stöd i västra Polen, de större städerna och akademikerna har Duda sitt stöd i östra Polen och på landsbygden.

Den som slutligen får leda landet tar vid rodret över en starkt växande ekonomi. Bland de siffror som illustrerar Polens starka utveckling sedan kommunismens fall återger ambassadören hur Polen i ekonomiskt avseende har gått från att ligga i linje med Ukraina vid järnridåns fall till att bli sju gånger rikare än sitt östra grannland. Under samma period har Polen månad för månad haft en med Europeiska mått mätt ojämförbar ekonomisk utveckling med positivt resultat månad för månad de senaste 25 åren. En stor del av detta tillskriver ambassadören den polska arbetsmoralen. Polen har sedan inträdet i EU gått från att ligg på 48% av EU genomsnittet av BNP, till att nu ligga på 70% av densamma. Polens tillväxt för i år beräknas skrivas upp från 3,2 till 4 procentenheter. Exporten har ökat med 100% de senaste fyra åren. Fortsätter utvecklingen i den här takten kommer Polen snart att vara i behov av arbetskraftsinvandring. En bidragande orsak till detta är också att Polen har dränerats på mycken arbetskraft, inte minst till sin alltjämt rikare granne i väst. Två miljoner polacker har gett sig ut i övriga Europa och utmaningen står i att bibehålla inte bara demografien, men även dess spridning samt den höga arbetsmoralen inom denna. Många unga som saknar andra jämförelsepunkter än de som möter dem i länder som inte har haft den startsträckan som Polen har haft, upplever en otålighet som den tillträdande presidenten kommer behöva hantera.

Adam Sabir